

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
“ _____ ” _____ 2018 р.

06-12-30

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ
INTRODUCTION TO SPECIALTY

_____
(назва навчальної дисципліни)
(name of the discipline)

спеціальність
specialty

292 Міжнародні економічні відносини
292 International economic relations
_____
(шифр і назва спеціальності)
(code and name of the specialty)

спеціалізація
specialization

_____
(назва спеціалізації)
(name of the specialization)

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Робоча програма «Вступ до спеціальності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини». – Рівне: НУВГП, 2018. – 19 с.

Розробники: Клець М.В., кандидат економічних наук., доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол від «19» 12 2018 року № 4

Зав. каф. міжнародних економічних відносин _____

(О.М. Сазонець)

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Протокол від «19» 12 2018 р. № 4

Голова науково-методичної комісії _____ О.М. Сазонець

© Клець М.В., 2018

© НУВГП, 2018

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» складена для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» є вивчення історії становлення дисципліни, об'єктивні складності формування її наукового апарату, взаємозв'язок з іншими дисциплінами, різноманітність форм прояву міжнародних економічних відносин, національний та наднаціональний механізми регулювання світогосподарських зв'язків, перспективи України на фоні глобалізаційних тенденцій.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Вступ до спеціальності» є складовою частиною циклу професійної підготовки для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини». Курс вивчається з урахуванням знань студентів із попередніх дисциплін – «Політична економія», «Філософія», «Історія та культура України», «Статистика», «Економіка праці», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Інформаційна та комп'ютерна техніка», «Міжнародна інтеграція», «Іноземна мова».

Вимоги до знань та вмінь визначаються галузевими стандартами України.

Анотація

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності» вивчається студентами 1 курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини» і призначена для ознайомлення першокурсників з їх майбутньою професією. Роль і значення дисципліни полягають у тому, що це перше знайомство студентів з класичними положеннями міжнародних економічних відносин, із привабливими і проблемними сторонами міжнародної економічної взаємодії, це розширення міжнародно-економічного світогляду, пробудження свідомого інтересу до міжнародних економічних відносин у всій їх різноманітності.

Ключові слова: міжнародні економічні відносини, світове господарство, міжнародні організації, регіональна економічна інтеграція, глобалізація економіки

Abstract

The academic discipline "Introduction to a specialty" is studied by students of the 1st year of the specialty "International Economic Relations" and is intended for acquaintance of the freshmen with their future profession. The role and significance of discipline lies in the fact that this is the first acquaintance of students with the classical provisions of international economic relations, with the attractive and problematic aspects of international economic interaction, the expansion of the international economic outlook, the awakening of conscious interest in international economic relations in all their diversity.

Key words: international economic relations, world economy, international organizations, regional economic integration, globalization of the economy

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини» Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання:		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 Самостійної роботи студента – 4		Лекції	
		16 год.	-
		Практичні, семінарські	
		14 год.	-
	Лабораторні –		
	Самостійна робота		
60 год.	-		
Індивідуальні завдання:			
-			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання 53% до 47%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни "Вступ до спеціальності («Міжн» є формування у студентів системи спеціальних знань з проблем та перспектив розвитку міжнародних економічних відносин для спеціальної освіти та практичної діяльності за фахом.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Вступ до спеціальності» є вивчення сутності міжнародних економічних відносин, їх еволюції, чинників і рівнів розвитку; засвоєння категоріального апарату, що застосовується для аналізу процесів та явищ сучасного світового економічного розвитку; аналіз форм міжнародних економічних відносин, особливостей розвитку інтеграційних процесів та діяльності міжнародних економічних організацій; отримання знань про регулювання міжнародних економічних відносин та методологію міжнародних розрахунків; набуття умінь аналізувати стан і тенденції розвитку системи міжнародних економічних відносин, визначати проблеми й перспективи їх розвитку; окреслення сфер професійної діяльності економіста-міжнародника

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- основні форми міжнародних економічних відносин;
- методи аналізу політико-правового, економічного, соціально-культурного середовища та інфраструктури міжнародної співпраці;
- механізми та інструменти зовнішньоекономічної політики держави;
- основні характеристики міжнародної економічної інтеграції та глобалізації;
- особливості української зовнішньоекономічної політики;

вміти:

- використовувати набуті теоретичні знання для самостійного аналізу світогосподарських процесів ;
- визначати показники обсягів, динаміки, результативності та ефективності міжнародних торговельних, інвестиційних, валютно-фінансових відносин на різних рівнях господарювання;
- вільно оперувати відповідним категоріальним апаратом;
- використовувати емпіричний та статистичний аналіз стану

міжнародного середовища для обґрунтування зовнішньоекономічної політики;

- застосовувати міжнародні та національні правові норми щодо регулювання міжнародної співпраці

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальнонауковий контекст дисципліни

Тема 1. Вступ до спеціальності як комплексна наукова і навчальна дисципліна.

Предмет вивчення дисципліни, її місце серед інших економічних — дисциплін. Міждисциплінарні зв'язки міжнародних економічних відносин. Джерельна база при вивченні сучасних міжнародних економічних відносин. Провідні українські та зарубіжні центри дослідження міжнародних економічних відносин. Становлення спеціальності «міжнародні економічні відносини». Факультет міжнародних відносин КДУ ім. Т.Г.Шевченка(1944р.) як один із головних союзних центрів підготовки фахівців-міжнародників, його розвиток і розширення. Виникнення спеціальностей міжнародного профілю у мережі ВНЗ України та проблеми їх функціонування. Потенційні місця проходження практик і працевлаштування фахівців.

Тема 2. Історична ретроспектива та базис світового економічного розвитку

Світове господарство: сутність, елементи і суб'єкти, фактори розвитку Сутність та форми міжнародних економічних відносин (МЕВ) , об'єктивна основа і передумови розвитку. Еволюційні періоди розвитку МЕВ. Поняття середовища МЕВ, його структура й особливості. Міжнародний поділ праці як вихідна основа розвитку світового господарства і МЕВ: сутність, етапи розвитку, фактори поглиблення. Сучасні особливості розвитку міжнародного поділу праці. Міжнародна спеціалізація виробництва. Міжнародне виробниче кооперування. Проблеми і передумови участі України в міжнародному поділі праці.

Змістовий модуль 2.

Системний взаємозв'язок форм та інституцій МЕВ

Тема 3. Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин.

Особливості сучасної міжнародної торгівлі. Класичні та альтернативні теорії міжнародної торгівлі. Структура, динаміка та тенденції міжнародної торгівлі товарами. Показники міжнародної торгівлі. Типи зовнішньоторговельної політики держав, тарифні й нетарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі та їх економічні наслідки. Багатостороннє регулювання міжнародних торговельних відносин. Специфічні ознаки міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура та напрямки. Регулювання МЕВ у сфері послуг. Передумови й особливості участі України в міжнародній торгівлі.

Тема 4. Міжнародне переміщення факторів виробництва.

Основний зміст міжнародного переміщення факторів виробництва. Міжнародний рух капіталу: суть, чинники, форми, макроекономічні наслідки вивозу капіталу для країн-донорів та країн-реципієнтів. ТНК як головні суб'єкти міжнародної виробничої та інвестиційної діяльності. Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили й етапи розвитку, центри міжнародного тяжіння робочої сили. Науково-технічне співробітництво як форма МЕВ. Канали та форми міжнародної передачі технологій. Перспективи включення науково-технічного потенціалу України до міжнародних науково-технічних зв'язків.

Тема 5. Міжнародні валютно-фінансові відносини.

Поняття валюти та її види. Номінальний та реальний валютний курс. Валютні ринки та валютні операції. Поняття валютного режиму. Система вільно плаваючих валютних курсів. Фіксований валютний курс. Еволюція світової валютної системи: Паризька, Бреттон-Вудська і Ямайська валютні системи. Платіжний баланс як індикатор взаємин національної економіки із зовнішнім світом. Принципи формування і

структура платіжного балансу. Міжнародний кредит, його сутність форми та роль в міжнародній економічній діяльності. Проблеми зовнішньої заборгованості : форми, структура і масштаби. Значення іноземних кредитів для економічного розвитку України.

Тема 6. Регіоналізм і глобалізація як визначальні тенденції світового економічного розвитку.

Передумови і сутність регіональних економічних інтеграційних об'єднань. Основні форми регіональних інтеграційних об'єднань. Етапи розвитку Європейського Союзу. Проблеми подальшого розширення ЄС. Інтеграційні процеси в країнах Північної та Південної Америки. Особливості економічної інтеграції в Азії. Інтеграційні об'єднання на африканському континенті. Проблеми розвитку економічної інтеграції в пострадянських країнах. Україна в світових та регіональних інтеграційних процесах. Сутність, рушійні сили, форми та наслідки сучасної економічної глобалізації. Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення.

Тема 7. Регулюючі органи міжнародних економічних відносин.

Міжнародні економічні організації в системі координації міжнародного співробітництва. Економічна діяльність Організації об'єднаних націй: програми і спеціалізовані установи ООН. Міжнародні організації з регулювання міжнародної торгівлі Міжнародний валютний фонд: компетенція, фінансові кошти, організаційна структура, особливості кредитної діяльності. Група Світового банку: мета створення, функції, структура. Європейський банк реконструкції та розвитку. Група десяти («Паризький клуб»). Лондонський клуб. Україна і міжнародні економічні організації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
<i>Загальнонауковий контекст дисципліни</i>												
Тема 1. Вступ до спеціальності як комплексна наукова і навчальна дисципліна.	12	2	2	-	8	12						
Тема 2. Історична ретроспектива та базис світового економічного розвитку	12	2	2	-	8	12						
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	24	4	4		16	24						
<i>Разом за модулем 1</i>	24	4	4		16	24						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 2 Системний взаємозв'язок форм та інституцій МЕВ												
Тема 3. Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин.	13	2	2	-	9	13	2	-	-	-	-	-
Тема 4. Міжнародне переміщення факторів виробництва.	16	4	2	-	10	16	4	-	-	-	-	-
Тема 5. Міжнародні валютно-фінансові відносини.	13	2	2	-	9	13	2	-	-	-	-	-
Тема 6. Регіоналізм і глобалізація як визначальні тенденції світового економічного розвитку.	12	2	2	-	8	12	2					

Тема 7. Регулюючі органи міжнародних економічних відносин	12	2	2	-	8	12	2					
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	66	12	10	-	44	66	12					
<i>Разом за модулем 2</i>	66	12	10	-	44	66	12	-	-	-	-	-
<i>Усього годин</i>	90	16	14	-	60	90	16	-	-	-	-	-

5. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1.	Вступ до спеціальності як комплексна наукова і навчальна дисципліна	2
2.	Історична ретроспектива та базис світового економічного розвитку	2
3.	Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин.	2
4.	Міжнародне переміщення факторів виробництва.	2
5.	Міжнародні валютно-фінансові відносини.	2
6.	Регіоналізм і глобалізація як визначальні тенденції світового економічного розвитку.	2
7.	Регулюючі органи міжнародних економічних відносин	2
	Усього годин	14

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до аудиторних занять – 15 год.;
- підготовка до контрольних заходів – 15 год.;
- опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях – 30 год.

Усього

60 год.

6.1 Завдання для самостійної роботи

Звіти про самостійну роботу не надаються. Вивчення відповідного матеріалу перевіряється під час поточного та підсумкового контролю знань.

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Кількість годин
			денна форма
1.	Вступ до спеціальності як комплексна наукова і навчальна дисципліна	1.Опрацювання правил цитування літератури і оформлення бібліографії. 2. Засвоєння основних положень лекційного матеріалу. 3. Ознайомлення із змістом сайту ІМВ КНУ ім. Т. Г. Шевченка.	8
2.	Історична ретроспектива та базис світового економічного розвитку	1. Засвоєння основних положень лекційного матеріалу. 2.Написання доповідей на тему, що	8

		обговорюється. 3. Робота з архівними матеріалами бібліотеки НУВГП та обласної наукової бібліотеки.	
3.	Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин.	1. Засвоєння основних положень лекційного матеріалу. 2. Опрацювання підручників, практикумів для розв'язування задач по темі. 3. Підготовка виступів із використанням комп'ютерних технологій.	9
4.	Міжнародне переміщення факторів виробництва.	1. Засвоєння основних положень лекційного матеріалу. 2. Підготовка до дискусії. 3. Збір статистичної інформації з різних джерел по прямих іноземних інвестиціях.	10
5.	Міжнародні валютно-фінансові відносини.	1. Засвоєння основних положень лекційного матеріалу. 2. Опрацювання підручників, практикумів для розв'язування задач по	9

		темі. 3. Підготовка індивідуальних презентацій із використанням комп'ютерних технологій.	
6.	Регіоналізм і глобалізація як визначальні тенденції світового економічного розвитку.	1. Засвоєння основних положень лекційного матеріалу. 2. Підготовка виступів із використанням комп'ютерних технологій. 3. Опрацювання додаткової літератури по глобальних проблемах сучасності.	8
7.	Регулюючі органи міжнародних економічних відносин	1. Засвоєння основних положень лекційного матеріалу. 2. Опрацювання інтернет-сайтів міжнародних організацій. 3. Скласти хронологічну таблицю «Україна в міжнародних організаціях».	8
	Усього годин		60

7. Індивідуальна робота

Індивідуалізація самостійної роботи із студентами включає:

- збільшення питомої ваги інтенсивної роботи із успішними студентами;
- додаткові консультації з відстаючими студентами;
- заохочення студентів за успіхи в навчанні і творчій діяльності (нарахування додаткових балів за участь в олімпіадах, конференціях, використання комп'ютерних презентацій доповіді тощо).

Для кожного студента передбачено виконання письмового індивідуального науково-дослідного завдання, яке вимагає опрацювання монографічної літератури, наукової періодики, довідкових і статистичних матеріалів, інтернет-ресурсів. Обсяг роботи складає 10-12 аркушів формату А-4. Робота оцінюється у 10 балів.

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни „Вступ до спеціальності” використовуються інформаційні лекції, елементи проблемної лекції, індивідуальні завдання, мозковий штурм, індивідуальні та групові науково-дослідні завдання, розв'язування задач, ситуаційні завдання.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формі письмового тестування з кожної теми, усного опитування, презентації, дискусії, мозковий штурм, індивідуальні та групові науково-дослідні завдання, розв'язування задач, ситуаційних завдань.

Підсумковий контроль знань студентів з навчальної дисципліни – **залік** в кінці 1 семестру

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль № 1		Змістовий модуль № 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
14	14	14	14	15	15	14	

T1, T2... T7 — теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Результати навчання проставляються за шкалою оцінювання. Позитивні оцінки виставляються тільки тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою для заліку
90–100	зараховано
82–89	
74–81	
64–73	
60–63	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

10. Методичне забезпечення

Методичні вказівки до практичних занять і виконання самостійної роботи із дисципліни «Вступ до спеціальності» для студентів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» денної форми навчання / Клець М.В. – Рівне: НУВГП, 2017. – с. 23. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// http://ep3.nuwm.edu.ua/3565/
http://ep3.nuwm.edu.ua/view/shufr/06-12-30.html](http://http://ep3.nuwm.edu.ua/3565/http://ep3.nuwm.edu.ua/view/shufr/06-12-30.html)

Комплект тестових завдань

Опорний конспект лекцій

11. Рекомендована література

11.1 Базова література

1. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини: навч. посіб. / Ю.М. Лисенков та ін.; за ред. В.Є. Поліванова, В.О. Мещерякова, Ю.М. Лисенкова; Укр. держ. ун-т фінансів та міжн. торгівлі. – К.: Зовнішня торгівля, 2014. – 511 с.
2. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / Ю. Г. Козак, М. А. Заєць, Н. В. Притула та ін. – Одеса: «ТОВ.ПЛУТОН», 2016. – 352 с.
3. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
4. Світова економіка: підручник / за ред. О.І. Шниркова, В.І. Мазуренка, О.І. Рогача. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. - 616 с.
5. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство: кол. монографія / За ред. І. М. Посохова, П. Г. Перерви та ін. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – 450 с.

Додаткова:

1. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини – 5 вид. перероб. і доп. –К.: Знання, 2008. – 500 с. (серія «КНУ імені Тараса Шевченка – 175 років»);
2. Гіл, Чарлз В.П. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку / Пер. з англ. - К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2001. - 856 с
3. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін. - К.: КНЕУ, 2001. - 733 с.

4. Горбач Л. М., Плотніков О. В. Міжнародні економічні відносини: підручник. - К.: Кондор, 2005. - 266 с.
5. Історія міжнародних економічних відносин: Курс лекцій / І.М. Грабинський, І.В. Михайляк, Л.А. Українець та ін. За ред. проф. І.М. Грабинського / ЛНУ ім. Івана Франка. – Львів: НВФ “Українські технології”, 2013. – 336 с.
6. Линдерт П.Х. Экономика мирохозяйственных связей: Пер. с англ. - М.: Прогресс. Универс, 1992. - 520 с.
7. Міжнародні відносини: історія, теорія, економіка, право: навч. посібник / [М. З. Мальський, Ю. М. Мороз, О. С. Кучик та ін.] ; за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороз. - К. : Знання, 2010. - 463 с.
8. Міжнародна економіка: Підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокоча та ін.; за ред. А. П. Румянцева. - К.: Знання-Прес, 2003. - 447 с.
9. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. - 8-ме вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2011. - 470с.
10. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник [для студ., аспірантів вищих навч. закладів] / О.С. Передрій. - 4-те вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 264с. : іл. - (Вища освіта XXI століття).
11. Мировая экономика и международные экономические отношения / Под общ. ред. Хасбулатова Р.И. - М.: Гардарики, 2006. - 671 с.
12. Новицький В. С. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. - К КНЕУ, 2003. - 948 с.
13. Рокоча В. В. Глобальна економіка: парадигми та парадокси розвитку: монографія / В. В. Рокоча, Б. М. Одягайло, В. І. Терехов ; за заг. ред. В. В. Рокочої. - К. : Університет економіки та права "КРОК", 2017. - 314 с.
14. Транснаціоналізація світової економіки: інноваційний аспект: монографія / Л.І. Михайлишин. – Вінниця: ДонНУ, 2016. – 314 с.
15. Україна в процесах міжнародної інтеграції / За ред. д-ра екон. наук В. Р. Сіденка. - Х.: Форт, 2003. - 280 с.
16. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: історія: Підручник. - К.: Либідь, 2006. - 392с.
17. Чугаєв О. А. Глобальні виміри економічної сили країни : монографія / О. А. Чугаєв. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2017. – 495 с.

12. Інформаційні ресурси

- 1.Бібліотека Національного університету водного господарства та природокористування [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : <http://www.rstu.rv.ua/book.html/>
- 2.Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 3.Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : <http://mfa.gov.ua/ua>
- 4.Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 5.Рівненська державна обласна бібліотека [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : <http://www.libr.rv.ua/>
- 6.Офіційний сайт Групи Світового банку [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : www.worldbank.gov.ua
- 7.Офіційний сайт Європейського Союзу [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : www.e.u.org
- 8.Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : www.imf.org
- 9.Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : www.un.org
- 10.Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : www.wto.org